C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-54/25 Judecătoria Edineț, sediul Briceni
Nr.PIGD 1-24114847-03-21rji-17012025 Judecător: Aurelia Andronache

D E C I Z I E
În numele Legii

02 aprilie 2025 municipiul Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Nord
În completul compus din:
Preşedintele completului, judecător Ghenadie Liulca
Judecători Ludmila Iarmaliuc, Ecaterina Arseni

a judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursul Directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 18 decembrie 2024, prin care s-a admis plângerea **condamnatului Eni Ion** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, conform jurisprudenței CEDO, ce afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Ținând cont de argumentele invocate în cererile de recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La data de 10 octombrie 2024 în Judecătoria Edineţ, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Eni Ion, împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Prin încheierea Judecătoriei Edineţ, sediul Briceni din 17 octombrie 2024 condamnatului Eni Ion s-a acordat un termen de 30 zile pentru lichidarea neajunsurilor în temeiul art. 473^{2} alin. (2^{1}) Cod procedură penală, şi anume: 1)

perioada detenţiei în P - 2 Lipcani; 2) solicitarea de a obliga administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile materiale contestate.

La data de 06 noiembrie 2024 în instanţa de judecată a parvenit plângerea suplimentară condamnatului Eni Ion împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie. În motivarea plângerii suplimentare condamnatul a invocat că, s-a deţinut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani începând cu 02 octombrie 2023, în celula nr. 26, în condiţii inumane, şi anume: nu se respectă norma spaţiului locativ; lipsa sistemului de ventilare; se deţine în celulă cu persoane bolnave de boli infecţioase; celula populată cu diferite insecte.

A solicitat constatarea faptului deţinerii în condiţii inumane în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu reducerea pedepsei.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 18 decembrie 2024 s-a admis plângerea condamnatului Eni Ion împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că, Eni Ion a fost deţinut în perioada 02 octombrie 2023-29 noiembrie 2024 în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în total 424 (patru sute douăzeci şi patru) zile, în calitate de condamnat.

În condiţiile art. 473^4 alin. (4) Cod procedură penală, s-a redus pdeapsa lui Eni Ion cu 42 (patruzeci şi două) zile pentru 420 (patru sute douăzeci) zile, în care acesta s-a aflat în detenţie, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu calculare a 1 (unu) zile de reducere pentru 10 (zece) zile de detenţie.

În privinţa perioadei rămase de 4 (patru) zile, calculate în condiţiile art. 473^4 alin.(4) Cod procedură penală, care nu au putut fi reduse, s-a dispus a se lăsa în continuare la termenul de executare a pedepsei.

Termenul pedepsei definitive stabilită lui Eni Ion, născut la *****, prin sentinţa Judecătoriei Soroca, sediul Floreşti din 03 februarie 2023, cu închisoare pe un termen de 04 (patru) ani, s-a redus cu 42 (patruzeci si două) zile.

A fost obligată administraţia Penitenciarului nr. 2 Lipcani să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs administrația Penitenciarului nr.2 Lipcani, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Edineţ sediul Briceni din 18 decembrie 2024, rejudecarea cauzei, cu pronunţarea unei noi hotărâri potrivit modului prevăzut pentru prima instanţa, prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Eni Ion ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a invocat că în Raportul de evaluare a condiţiilor de detenţie, prezentat în cadrul şedinţei de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, în Penitenciarul nr.2-Lipcani condamnatului Eni Ion au fost acordate condiţiile minime necesare de detenţie: condamnatul a fost detinut în celula bine iluminată si ventilată; iluminarea și ventilarea celulei au fost asigurate prin intermediul a 3 geamurilor din termopan, care se deschid; iluminarea artificială a fost asigurată prin 4 corpuri de iluminare, câte 100 Wt; încălzirea celulei a fost efectuată prin sistem centralizat de încălzire, celula fiind dotată cu 3 calorifere de încălzit, temperatura aerului în perioada de încălzire se păstrează la un nivel nu mai mic de 18° C; blocul sanitar nu este situat în celulă, dar în încăperi separate, şi corespunde normelor de igienă şi intimitate; condamnatului i-a fost acordat dreptul la deplasarea liberă pe teritoriul penitenciarului în timpul zilei, în limitele stabilite de administraţia penitenciarului; spălarea hainelor a fost efectuată prin intermediul spălătoriei, dotată cu 4 maşini de spălat de tip automat. In penitenciar sunt amenajate locurile speciale pentru uscarea hainelor; deratizarea şi dezinsectizare încăperilor penitenciarului se efectuează trimestrial de agent economic specializat conform contractului încheiat; asistenţa medicală se acordă în regim non-stop; alimentaţia corespunde standardelor stabilite; în Penitenciarul nr.2-Lipcani apa potabilă este asigurată din fântâna arteziană, componenţa chimică şi starea sanitaro-microbiologică apei sunt regulat verificate de către laboratorul CSP Edineţ Ministerului Sănătăţii RM; calitatea apei corespunde standardelor.

Menționează că articolul 3 CEDO prevede: ”Nimeni nu poate fi supuşi torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”, iar maltratarea rebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă; el depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, consecinţele sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Ostrovar c. Moldovei, hotărîrea din 13 septembrie 2005).

Curtea a considerat tratamentul ca fiind „inuman”, deoarece inter alia ecesta a fost premeditat, a fost aplicat ore în şir şi a cauzat fie leziuni corporale, fie suferinţe fizice şi psihice intense. Curtea a considerat un tratament ca fiind ”degradant”, deoarece el a cauzat victimelor sentimente de frică, îngrijorare şi inferioritate capabile să le umilească şi să le înjosească.

Reține că pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este „degradantă” în sensul articolului 3, Curtea va lua în calcul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili şi înjosi persoana şi dacă, în ceea ce priveşte consecinţele, acest tratament a afectat negativ personalitatea ei, într-un mod incompatibil cu articolul 3 (cauza Dougoz c. Greciei).

Standardele CtEDO prevăd norma de spaţiu de locuit pentru per prizonier într-o celula cu mai multe ocupaţii 4 m2, însă CPT nu susţine în mod vertiginos opinia că o abatere minoră de la minimul standardelor poate fi considerată, în sine, ca fiind tratare inumană şi degradantă a deţinutului, atâta timp cât se pot găsi și alţi factori de atenuare, cum ar fi, în special, faptul că deţinuţii sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activităţi). Criteriul poate fi apreciat prin prisma condiţiile de detenţie ca fiind un tratament inuman şi degradant, în cazul în care celulele sunt extrem de supraaglomerate sau, că în majoritatea cazurilor, combină o serie de elemente negative, cum ar fi: insuficienţa numărului de paturi pentru toţi deţinuţii; igiena precară;infectarea cu paraziţi; ventilaţia, încălzirea sau lumina insuficientă; lipsa salubrizării în celule şi, în consecinţă, utilizarea de găleţi sau sticle pentru nevoile naturii. Examinarea criteriului ”spaţiu acordat fiecărui deţinut” prin prisma art.3 CEDO, urmează a fi efectuat cumulativ cu alţi factori, care contribuie aprecierea detenţie ca fiind inumană şi degradantă sau infirmarea acestui fapt.

Opinează că judecătorul de instrucţie a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucţie bazată exclusiv pe alegaţiile condamnatului.

Conform prevederilor art.447 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, *(1) Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. (2) Instanța de recurs fixează data examinării și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.*

În respectarea prevederilor sus menționate, Colegiul penal a comunicat părților despre dreptul de a depune o referință.

Referință, până la data examinării cauzei, nu a parvenit.

Verificând argumentele cererii de recurs în raport cu materialele prezentate instanței și prevederile legii, Colegiul penal a ajuns la concluzia că, recursul urmează a fi respins ca nefondat, soluția Colegiului fiind adoptată în conformitate cu prevederile art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) Cod de procedură penală, potrivit cărora, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: *...respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă: ...recursul este nefondat*.

În argumentarea soluției emise la caz, Colegiul menționează că, judecătorul de instrucție judecând plângerea înaintată de condamnatul Eni Ion împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, a respectat normele procesuale, a verificat complet, obiectiv, suficient și în ansamblu împrejurările cazului, cât și argumentele formulate în plângere prin prisma raportului prezentat de către administrația instituției penitenciare, prin prisma Statutului Executării pedepsei de către condamnați aprobat prin HG nr.583 din 26 mai 2006, prin prisma Raportului Consiliului pentru Prevenirea Torturii, și prin prisma practicii constante CtEDO, corect ajungând la concluzia privind admiterea acestei plângeri.

Astfel, Colegiul penal conclude că, judecătorul de instrucție corect, în baza circumstanțelor analizate, a admis plângerea acestuia și a constatat deținerea lui Eni Ion în condiții contrare prevederilor art.3 CEDO, în perioada 02 octombrie 2023-29 noiembrie 2024, în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total 424 zile, în calitate de condamnat.

Potrivit plângerii înaintate, Eni Ion susține că, s-a deținut în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în condiții inumane, și anume: nu se respectă norma spaţiului locativ; lipsa sistemului de ventilare; se deţine în celulă cu persoane bolnave de boli infecţioase; celula populată cu diferite insecte.

Potrivit raportului prezentat de administrația penitenciarului, Eni Ion s-a deţinut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani şi în perioada de referinţă, având dreptul, în intervalul de timp de la deşteptare până la stingere (6:00 - 22:00) să se deplaseze liber pe teritoriul penitenciarului, în limitele stabilite de administraţia penitenciarului. Perioada de referinţă condamnatul s-a deţinut în celula nr. 26, cu suprafaţă totală de 67,8 m2, situată în blocul locativ nr. 1, unde au fost deţinuţi 39

persoane; iluminarea naturală este asigurată prin 3 geamuri de tip termopan, ferestrele se deschid pentru asigurarea ventilaţiei naturale; iluminarea artificială se efectuează prin 4 corpuri de ilum LED; celula a fost şi este în stare satisfăcătoare, reparaţie capitală nu necesită; încălzirea este asigurată prin sistem centralizat de încălzire, fiind amenajată cu 3 calorifere de încălzit, în perioada rece a anului temperatura aerului se păstrează la un nivel nu mai mic de 180 C. Celula este dotată cu 42 locuri de somn, 2 mese, 7 noptiere, 2 scaune, 1 cuiere pentru haine; 1 dulap.

Astfel, Colegiul penal conclude că, instanța de judecată just a constatat că, Eni Ion, s-a deţinut în condiţii unde nu se respectă norma spaţiului locativ. Totodată, instanţa a constatat că condamnatul s-a deţinut în celule populate cu diferite insecte şi apreciază critic cele invocate de către reprezentantul administraţiei penitenciarului precum că, deratizarea şi dezinfectarea încăperilor se efectuează trimestrial de către agent economic specializat, conform contractului încheiat. Însă, prezentând contracte respective, administraţia nu a prezentat actele, care ar confirma că într-adevăr trimestrial a fost efectuată cît deratizarea cît şi dezinfectarea încăperilor. Faptul că celule sunt populate cu diferite insecte au constatat şi membrii CpPT prin raportul din 19 mai 2023.

Potrivit Raportului privind vizita preventivă/de monitorizare efectuată la P-2 la 19 mai 2023, membrii CpPT atrag atenția administrației penitenciarului la soluționarea problemei suprapopulării, și au constatat că, în marea majoritate a celulelor condițiile sunt degradante, condamnații fiind plasați în dormitoarele cu suprafețe mari, supraaglomerate, mobilier învechit, lenjerie de pat uzată şi plapome insalubre, miros neplăcut. Potrivit raportul privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2023 s-a constatat că nu au fost realizate recomandările anterioare, precum suprapopularea, necesitatea de repartizare uniformă a deținuților, pentru asigurarea celor 4 m^2 conform standardelor CPT.

În acest mod, prima instanță just a reținut că, condamnatul Eni Ion s-a deţinut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada raportată, în condiţii unde nu se respectă norma spaţiului locativ per persoană de 4 m^2, fiind deținut în celule supra aglomerate, contrar standardelor internaționale și celor naționale, prevăzute la pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnat.

Concomitent, instanța analizând toate circumstanțele invocate în cererea condamnatului Eni Ion, judicios a constatat că acesta s-a deținut în celule populate

cu diferite insecte, apreciind critic cele invocate de către reprezentantul administrației penitenciarului precum că, deratizarea şi dezinfectarea încăperilor se efectuează conform unui grafic de către agent economic specializat, conform contractului încheiat.

În acest context, Colegiul penal, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CtEDO cu referire la încălcarea art.3 din Convenție, Colegiul penal consideră, că judecătorul de instrucție just a stabilit că, pe parcursul perioadei vizate Eni Ion a ispășit pedeapsa în Penitenciarul nr.2 Lipcani, unde dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul, au depășit relativ semnificativ, nivelul de suferință inerent detenției, prin faptul deținerii în celule populate cu diferite insecte, precum și cu nerespectarea normei spațiului locativ, condiții care sunt contrare prevederilor art.3 CEDO și suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Respectiv, Colegiul penal, la fel, ca și judecătorul de instrucție consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat Eni Ion, pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în perioada vizată au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise.

Totodată, la caz judecătorul de instrucție just a aplicat formula de calcul stipulată de legislator în textul art.473^4 alin.(4) Cod de procedură penală, și anume o zi de reducere pentru 10 zile de detenție în condiții precare în Penitenciarele nr.2 Lipcani, care în opinia Colegiului este un echitabilă.

Ținând cont de cele menționate, instanța de recurs conchide că, cerințele invocate de recurent sunt neîntemeiate, iar temei de casare a încheierii nu s-a stabilit, fiind condiționată respingerea cererii de recurs și menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

În conformitate cu art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Respinge ca nefondat recursul Directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 18 decembrie 2024, prin care s-a admis plângerea condamnatului Eni Ion

împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, conform jurisprudenței CEDO, ce afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, cu menținerea fără modificări a încheierii în cauză.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului, judecător: Ghenadie Liulca

Judecători: Ludmila Iarmaliuc

Ecaterina Arseni